

SISÄLLYS

PERUSTELUT	2
8 Lakia alemman asteinen sääntely	2

PERUSTELUT

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Ehdotettavaan hyvinvointialueesta annettavaan lakiin sisältyy useita asetuksenantovaltuuksia. Hyvinvointialueesta annetun lain 13 §:n mukaan maakuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja jaostoista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Hyvinvointialueen kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä säädettäisiin hyvinvointialueesta annetussa laissa ja kirjanpitolaisissa. Hyvinvointialueesta annetun lain 116 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä hyvinvointialueen tilinpäätökseen kuuluvasta taseesta, tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja niiden liitteenä olevista tiedoista sekä talousarvion toteutusvertailusta ja toimintakertomuksesta, konsernitilinpäätöksestä ja sen liitetiedoista sekä osavuosikatsauksista. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa säännöksiä palvelukohtaisista taloustiedoista.

Hyvinvointialueesta annetun lain 120 §:ssä säädettäisiin hyvinvointialueen toiminnan, talouden ja palvelutuotannon seurannasta ja tietojen tuottamisesta. Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tuotettavista tiedoista sekä tietojen tuottamisen ja toimittamisen menettelytavoista ja ajankohdista. Pykälän 3 momentin mukaan momentissa säädettyyn yhteistyöhön perustuen valtiovarainministeriön asetuksella annettaisiin vuosittain tarkemmat säännökset seuraavana tilikautena tietojen toimittamiseen sovellettavista koodistoista, teknisistä kuvauksista ja raportointikokonaisuuksista.

Hyvinvointialueesta annetun lain 21 §:ssä säädettäisiin hyvinvointialueiden yhteisesti omistamasta toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksista ja sen tehtävistä. Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin osaamiskeskuksen tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista.

Ehdotettavaan sote-järjestämislakiin sisältyy useita asetuksenantovaltuuksia valtioneuvostolle ja sosiaali- ja terveysministeriölle.

Sote-järjestämislain 23 §:n 3 momentin mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja jaostoista voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta säädettäisiin 23 §:n 1 ja 2 momentissa.

Sote-järjestämislain 29 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen olisi seurattava alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä, järjestämänsä sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetta, saatavuutta, laatua, yhdenvertaisuutta ja vaikuttavuutta, kustannuksia ja tuottavuutta sekä sitä, miten asiakkaiden palvelujen yhteensovittaminen on toteutunut. 29 §:n 4 momenttiin sisältyisi asetuksenantovaltuus, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voitaisiin säätää pykälän 1 momentissa tarkoitetun seurannan vähimmäistietosisällöstä. 29 §:n 4 momentin mukaan ase-

tuksenantovaltuus koskisi myös lain 6 ja 7 §:ssä tarkoitetun hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistietosisältöä. 6 ja 7 §:n mukaan kunnan ja hyvinvointialueen olisi valmistettava valtuustolleen kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomus ja suunnitelma väestön hyvinvoinnista, terveydestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteistä. 29 §:n 2 momentissa säädettäisiin hyvinvointialueen vuosittaisen selvityksen laatimisvelvollisuudesta; tiedoista, joiden pohjalta se on laadittava; ja sen sisällöstä. 29 §:n 4 momentin asetuksenantovaltuuden mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin tiedoista, joiden tulee sisältyä 29 §:n 2 momentissa tarkoitettuun selvitykseen, sekä selvityksen laatimisen aikataulusta ja ajankohdasta, jolloin se on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Sote-järjestämislain 30 §:n 3 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin tiedoista, joiden tulee sisältyä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvioihin sekä Valviran ja aluehallintoviraston selvitykseen, sekä niiden laatimisen aikataulusta ja ajankohdasta, jolloin ne on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle. 30 §:n 1 ja 2 momentissa säädettäisiin kyseisten asiantuntija-arvioiden ja selvitysten laatimisvelvollisuudesta, sisällöstä ja tiedoista, joiden pohjalta ne tulee laatia.

Sote-järjestämislain 35 §:ssä säädettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueista. Lain 35 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista, kehittämistä ja yhteistyötä varten olisi viisi yhteistyöaluetta. Säännökseen sisältyvän asetuksenantovaltuuden mukaan yhteistyöalueisiin kuuluvat hyvinvointialueet säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella siten, että lain 34 §:ssä tarkoitetut yliopistollista sairaalaa ylläpitävät hyvinvointialueen sekä HUS-yhtymä kuuluisivat eri yhteistyö-alueisiin. Lisäksi säännöksessä tarkennettaisiin, että yhteistyöalueiden olisi oltava maantieteellisesti yhtenäisiä sekä alueen väestön palvelujen järjestämisen ja tuottamisen, potilas- ja asiakasturvallisuuden ja palvelujen saavutettavuuden kannalta toiminnallisia kokonaisuuksia. Edellisen hallituskauden esitykseen 15/2017 vp. sisältyi vastaava asetuksenantovaltuus, jota sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdotti täsmennettäväksi perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 26/2017 vp, s. 27) perusteella. Perustuslakivaliokunta hyväksyi täsmennetyn säännöksen jälkimmäisessä lausunnossaan (PeVL 65/2018 vp, s. 10). Nyt ehdotettava säännös vastaa perustuslakivaliokunnan hyväksymää täsmennettyä muotoilua.

Hyvinvointialueiden yhteistyösopimukseen liittyen sote-järjestämislain 36 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä asioista, joista pykälän 3 ja 4 momentin perusteella olisi sovittava hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa. Mainittu 3 momentti sisältää luettelon asiakokonaisuuksista, joista yhteistyösopimuksessa olisi sovittava. Mainitun 4 momentin mukaan yhteistyösopimuksessa olisi lisäksi sovittava pykälän 3 momentin perusteella sovittuihin vastuisiin liittyvästä hyvinvointialueiden välisestä kustannusten jaosta siltä osin kuin siitä ei lain 57 §:ssä säädetä.

Sote-järjestämislain 37 §:n 1–4 momentissa säädettäisiin hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen valmistelusta ja sen toteutumisen seurannasta. Pykälän 5 momentin asetuksenantoval-

tuuden mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin, miten 1–4 momentteissa tarkoitettut asiat otetaan huomioon yhteistyösopimuksen valmistelussa ja sopimuksen toteutumisen seurannassa. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää yhteistyösopimuksen laatimisen aikataulusta ja ajankohdasta, johon mennessä hyväksytty yhteistyösopimus on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle.

Hyvinvointialueen ja yksityisen palveluntuottajan omavalvontaohjelman laatimisesta ja sisällöstä säädettäisiin sote-järjestämislain 40 §:n 2 momentissa. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voitaisiin pykälän 4 momentin perusteella tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä hyvinvointialueen omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta. Pykälän 5 momentin mukaan Valvira voisi antaa määräyksiä omavalvontaohjelman tarkemmasta sisällöstä ja sen toteutumisen seurannasta.

Sote-järjestämislain 42 §:n 2 ja 3 momentissa säädettäisiin Valviran ja aluehallintovirastojen valvontatehtävästä ja siihen liittyvästä ohjauksesta. Pykälän 5 momentin mukaan Valviran ja aluehallintovirastojen tarkemmasta työnjaosta ohjauksessa ja valvonnassa säädettäisiin tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

Sote-järjestämislain 50 §:ssä säädettäisiin hyvinvointialueen häiriötilanteisiin ja poikkeusloihin liittyvästä varautumisvelvollisuudesta. Pykälän 4 momentin mukaan häiriötilanteisiin varautumisesta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Hyvinvointialueen oikeudesta saada korvaus toisen maakunnan asukkaalle antamistaan palveluista viimeksi mainitulta hyvinvointialueelta, korvauksen määrittämisestä sekä korvausmenetelystä säädettäisiin sote-järjestämislain 57 §:ssä. Pykälän 3 momentin mukaan palvelujen korvausperusteista sekä kustannusten laskutuksesta ja maksamisesta voitaisiin säätää tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Sote-järjestämislain 59 §:n mukaan hyvinvointialueen olisi huolehdittava siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö osallistuu riittävästi oman alansa täydennyskoulutukseen. Henkilöstön täydennyskoulutuksessa olisi otettava huomioon henkilöstöön kuuluvien peruskoulutuksen pituus, työn vaativuus ja tehtävien sisältö. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä täydennyskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista.

Ehdotettavaan pelastustoimen järjestämislakiin sisältyisi useita asetuksenantovaltuuksia valtioneuvostolle ja sisäministeriölle.

Pelastustoimen järjestämislain 5 §:ssä säädettäisiin koottavista tehtävistä. Pykälän 3 momentin mukaan suuremmiksi kokonaisuuksiksi koottavista tehtävistä sekä niistä hyvinvointialueista, joihin tehtävät kootaan, säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Pelastustoimen järjestämislain 6 §:ssä säädettäisiin pelastustoimen palvelutasopäätöksestä. Pykälän 4 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin palvelutasopäätösten sisällön perusteista, rakenteesta ja seurannasta sekä aluehallintoviraston suorittamasta arvioinnista.

Pelastustoimen järjestämislain 7 §:ssä säädettäisiin pelastustoimen yleisestä ohjauksesta, suunnittelusta ja kehittämisestä. Pykälän 4 momentin mukaan sisäministeriön ja aluehallintoviraston tehtävistä sekä eri ministeriöiden ja toimialojen valtakunnallisesta yhteistoiminnasta pelastustoimessa voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa esimerkiksi tehtävistä, jotka liittyvät pelastustoiminnan valtakunnallisen johtamisvalmiuden ylläpitämiseen, pelastustoimen valtakunnalliseen suunnitteluun poikkeusolojen ja muiden häiriötilanteiden varalta, sekä varautumiseen pelastuslain 38 §:ssä tarkoitetun avun antamiseen ulkomaille sekä avun vastaanottamiseen ulkomailta.

Pelastustoimen järjestämislain 9 §:ssä säädettäisiin pelastustoimen neuvottelukunnasta. Pykälän 3 momentin mukaan neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja jaostoista voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pelastustoimen järjestämislain 13 §:ssä säädettäisiin hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Pykälän 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voitaisiin säätää 1 momentissa tarkoitetun seurannan vähimmäistietosisällöstä. Lisäksi sisäministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin tiedoista, joiden tulisi sisältyä 2 momentissa tarkoitettuun selvitykseen sekä ajankohdasta, jolloin se olisi toimitettava sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle.

Pelastustoimen järjestämislain 14 §:ssä säädettäisiin aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta. Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioista koottaisiin valtioneuvoston asetuksella määrättävän aluehallintoviraston toimesta valtakunnallinen asiantuntija-arvio. Pykälän 3 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin tiedoista, joiden tulisi sisältyä aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioihin ja selvityksiin. Asetuksella säädettäisiin myös ajankohdasta, johon mennessä raportit olisi toimitettava sisäministeriölle.

Pelastustoimen järjestämislain 16 §:ssä säädettäisiin hyvinvointialueen pelastustoimen omavalvonnasta. Pykälän 4 momentin mukaan sisäministeriön asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä ohjelmaan sisältyvästä suunnitelmasta laadunhallinnan ja palvelujen kehittämiseksi sekä ajankohdasta, jolloin ne olisi toimitettava aluehallintovirastolle.

Ehdotettavassa voimaannolaisissa säädettäisiin neljästä asetuksenantovaltuudesta. Voimaannolain 13 §:n 4 momentin mukaan kuntien ja kuntayhtymien velvollisuudesta antaa hyvinvointialueille tietoja sekä tietojen luovuttamisen määräajoista, muodosta ja menettelytavoista voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Voimaannolain 26 §:n 4 momentin perusteella valtiovaraministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin kunnilta hyvinvointialueille siirtyvästä omaisuudesta annettavan selvityksen sisällöstä. Lisäksi voimaannolain 22 §:n

3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin vuokran määräytymisestä kunnan ja hyvinvointialueen vuokrasopimuksessa. Lisäksi voimaanpanolain 42 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä omaisuusjärjestelyistä aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä.

Ehdotettavaan hyvinvointialueen rahoituslakiin sisältyisi useita asetuksenantovaltuuksia valtioneuvostolle. Lain 8 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin hyvinvointialueindeksin laskennasta. Lain 13 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin vuosittain seuraavaa varainhoitovuotta varten asukaskohtaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon perushinnasta sekä lain 14–20 §:ssä tarkoitettujen määräytymistekijöiden perushinnoista. Lain 14 §:n 4 momentin mukaan terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon tarvetekijöiden painokertoimet päivitetäisiin valtioneuvoston asetuksella hyvinvointialueiden tehtävämuutoksen yhteydessä ottamalla painokertoimissa huomioon tehtävämuutoksesta aiheutuva laskennallinen vaikutus. Lain 15 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen määrittelyssä käytettävistä indikaattoreista, niiden painokertoimista sekä laskennassa käytettävistä tilastotiedoista. Lain 21 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin pelastustoimen määräytymistekijöiden perushinnoista. Lain 23 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin pelastustoimen riskikertoimen määrittämisessä käytettävien riskiruu- tujen riskitason laskennasta, pelastustoimen riskikertoimen määrittelyssä käytettävistä tekijöistä ja niiden painokertoimista. Lisäksi lain 34 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä hyvinvointialueiden koko maan valtion rahoituksen tason määräytymisestä vuosina 2023 ja 2024 liittyen hyvinvointialueiden rahoituksen laskennallista kohdentamista koskevaan menettelyyn, laskelmia koskevien tietojen keräämiseen ja laskelmien tarkistamiseen. Luonnos valtioneuvoston asetukseksi on esityksen liitteenä.

Ehdotettavaan kunnan peruspalvelujen valtionosuuslakiin sisältyisi asetuksenantovaltuuksia, jotka pääosin vastaisivat voimassa olevaa lainsäädäntöä. Lain 19 §:n 1 momentin ja 20 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin vuosittain seuraavaa varainhoitovuotta varten laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnat. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset syrjäisyysluvun määräytymisperusteista (13 §), hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa ja toiminnan tulosta kuvaavista indikaattoreista sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen määräytymisperusteista ja laskennasta sekä laskennassa käytettävistä tilastotiedoista (15 §), kuntien peruspalvelujen hintaindeksin laskennasta (22 §), verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa huomioon otettavista verotuloista (26 §) ja kotikuntakorvausta koskevien tietojen toimittamisesta (40 §). Lain 30 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä vuoden 2022 kustannuksia ja tuloja koskevan arvion tekemisestä ja laskennassa huomioon otettavista kustannuksista ja tuloista liittyen hyvinvointialueiden perustamiseen ja tehtävien järjestämisvastuun siir- rosta vuonna 2023 aiheutuvien taloudellisten vaikutusten rajoittamiseen. Lisäksi lain 57 §:n 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä 30 §:ssä tarkoitettujen sekä lain 31 §:ssä tarkoitettua valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasausta koskevien laskelmien tarkistamisesta vuonna 2023. Luonnos valtioneuvoston asetukseksi on esityk- sen liitteenä.